

Öko Tisza séta - Természetjáró útvonal

Az elmúlt évszázadban nagyon megváltozott a környezet, ahol élünk. Kicsit el is távolodtunk tőle. A séta útvonal célja, hogy közelebb kerüljünk Szolnok nagy folyójához. Ismerjük meg a nagy kincsünket, a Tisza folyót és környezetét, védelmének fontosságát. Ha már jobban ismerjük, talán fontosabbnak fogjuk tartani környezetünk védelmét, az életünkkel járó hulladék minimalizálását, a szelektív hulladékgyűjtést, mellyel ökológiai lábnyomunkat csökkenthetjük. Egyesületünk jelmondata: A FÖLDÜNK - AZ -ÉLETÜNK!!! AZ ÉLETÜNK - A FÖLD??? Légy Te is a FÖLD barátja. Vigyázzunk RÁ EGYÜTT!!!

Táv: 1.5 km

Idő: 30 perc

Állomások száma: 8

A sétát szolnoki fiataloknak ajánljuk, hogy ismerjék meg környezetünket.

Az egyesület weboldala:

www.gordogok.hu

Javasolt útvonal letöltése: [Letöltés](#)

Tanösvény állomásai:

1. állomás: A Tisza forrása

Ha a Tiszára gondolunk, rögvest eszünkbe jut Jókai Mór szállóigévé vált kijelentése: a legmagyarabb folyó! Valójában mennyit tudunk róla? A két ágból eredő folyó forrásait a mai Ukrajna területén a Máramarosi-havasokban a találjuk. A Fehér-Tisza 1400 méteres, míg a Fekete-Tisza 1200 méteres magasságban vadregényes erdőben ered Kőrösmező felett, egymástól 53 km távolságra, majd hegyi pataként lezúdulva kezdik meg útjukat. Az ukrajnai Rahónál találkozik össze a két ág már hegyi folyóként. Miután számos folyót összegyűjtött a Kárpátokból, Huszt alatt kilépve kiszélesedik, szétterül. Tiszabecsnél lép be Magyarországra, már megszelídülve. Útja során számos folyó vizét összegyűjti. Szolnoknál veszi fel legutolsó jobb oldali mellékvizét, a Zagyvát. A képet látván próbáld meg magad elé képzelni a vadregényes, nehezen megközelíthető erdőben csörgedező Tiszát! Képzeld el, hogy ott vagy a forrásánál! Ugye Te is megtöltenéd kulacsod? Szerencsére voltak többen is, akik nemcsak elképzelték, de el is jutottak forrásához Szolnokról is.

Kérdés: A forrást 2009-ben magyar és ukrajnai összefogással felújították, mely munkában szolnoki középiskolások is részt vettek. Tudjuk melyik iskolából mentek segíteni diákok?

1. Szolnoki Műszaki Szakközép- és Szakiskola
2. Varga Katalin Gimnázium
3. Verseyhy Ferenc Gimnázium

Folyásiránnyal szemben a Tiszaparton haladva folytatjuk utunkat.

2. állomás: A Tisza vize

A Tisza vizét a múlt századfordulón még közvetlenül itták a szolnokiak. Leginkább asszonyok jártak a partra, hogy megmerítsék rocskájukat, majd azt a vállukra vetett rúd két végén lógó kampóra akasztották és hordták fel a partra és be a házakba. A Tisza Szálló előtti kis zöld területen egy szobor állít emléket a vízfordóknak. Bár évszázadokon át a Tisza vize iható volt, jelenleg már csak a forrásvidéken alkalmas közvetlen fogyasztásra. Szolnokot még mindig a Tisza látja el vízzel, ezért is fontos, hogy tisztán tartjuk. Az első víztisztítómű Szolnoknál még 1910-ben létesült. A Tiszát érő folyamatos szennyezések miatt, a tiszai településeknek komoly feladata az víz ihatóvá tétele. De a megtisztított víz teljesen alkalmas már fogyasztásra.

Kérdés: Hogy is kell befejezni a mondást? Ki a Tisza vizét issza, ...

1. annak lelke is tiszta.
2. oda vágyik szíve vissza.
3. annak zavaros a múltja.

Képzeljük egy kicsit magunkat a múltba mint vízfordók, menjünk fel a lépcsőn a sétányra, majd balra fordulva, a sétányon a gyaloghíd irányába folytassuk sétánkat.

3. állomás: Történelmi árvízszint

A Tisza hossza valamikor mintegy 1420 km volt. Harmóniában éltek partján az emberek. Csak annyit kértek tőle, amennyire szükségük volt. Az iparosodás miatt megnövekvő nyersanyagigény, a hegyekben folyamatosan végzett erdőirtás következtében fokozatosan növekedett a hegyvidékről a síkságra lezúduló csapadék mennyisége és ez egyre emelkedő árvízszinteket eredményezett. Ez is oka volt annak, hogy kanyarok átvágásával, gátak építésével szabályozzák a Tiszát. A szabályozás után a folyó új hossza 962 km lett. A szabályozás előtt Kárpátaljáról Szolnokig nagyjából egy-másfél hónap alatt ért le a csapadék, ma mindehhez 2-3 hét elegendő. Egykor a Tisza áradásai az Alföld nagy részét vízzel töltötték fel, de ezeket a vízjárta területeket művelés alá vonták, gátakkal elrekesztették. Az egykori harmóniát felváltotta az áradásoktól való félelem a Tisza mentén. Megtanultuk az iskolában, az Alföld tengersík vidékén kanyarog a Tisza, de ha kell, kitépve láncát pusztít mindent, mi útjába kerül. Félni kell tőle, gátak közé kell szorítani. A Tisza pedig csak a helyét szeretné visszacapni. Azokat a mélyen fekvő területeket, amiket vize rendszeresen elönthet, amikről azután gyorsan le is tud folyni, és amin ezután újra gazdag lesz a természet. A sétányon megtekinthetjük a korábbi támfalrendszer meghagyott darabját.

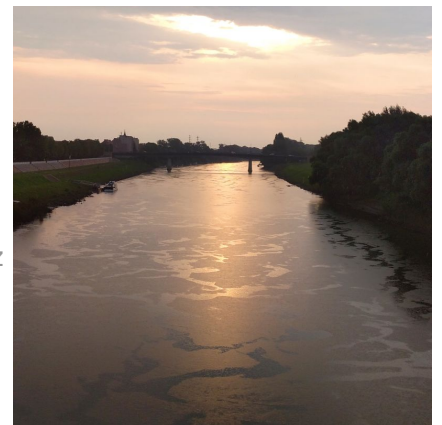
Kérdés: Ha lemegyünk a támfal aljába, márványtábla állít emléket a nagy tiszai áradásoknak. Mit látunk, mikor volt az eddigi legmagasabb árvízszint Szolnoknál?

1. 1970
2. 2000
3. 2006

A sétányon tovább haladunk a következő állomásokhoz.

4. állomás: A Tisza jelenlegi haszna

A századfordulón még iskolai tanórákat tartottak a Zagyva és Tisza partján, gyakorlatban tanítva környezetünk, a táj, a természet emberrel való kapcsolatát. Az emberek ismerték, tisztelték és használták a Tiszát. Sokaknak a munkát, a megélhetést biztosította. Tutajok, hajók úsztak a Tiszán, hajómalmok örültek, de emellett a századfordulón már megindult a vízisport élet is, fürdőhelyek létesültek, és a torkolatnál megalakult az első helyi evezős egyesület is. Eltelt egy emberöltő, és helyiek eltávolodtak a Tiszától. Eltűntek az utolsó bőgőshajók, a dereglyék, a halászladikok és hálók, de már evezni is kevesebben járnak. Az áradásoktól való védekezés miatt a kibetonozott, kifugázott védmű kövei közül eltűntek a gyíkok is, és a rájuk "vadászó" gyerekek is. Egyre kevesebben járnak le már a partjára, akik kíváncsiak még a Tiszára. Mintha már nem lenne szükség rá.

Kérdés: Észrevetted, hogy nyári estéken a parton mennyivel hűvösebb van? Mit gondolsz, ha több zöld terület lenne a városban, változna a város klímája?

1. Igen, hűvösebb lenne
2. Nem, nem befolyásolná
3. Semmi gond nincs a város klímájával

A sétányon tovább megyünk egészen a vízirendőrségig.

5. állomás: Ez így nem jó

Kerékpározta már a töltéseken úgy, hogy melletted az ártéren kócsagok vadásztak? Túrta már kenuval a megáradt Zagyván, nyáron a Tiszán? Építetted már homokvárat a fövényen a Tiszaparton? Akkor biztosan úsztad már a szőke folyóban is. Nem kell messzire utaznod hozzá, a környéken mindent megtalálsz. Még! Ha már sétáltad, túrtad, biztosan találkoztad az út szélén "felejtett" műanyag szeméttel, vagy vízen úszó palackokkal. De akkor is találkozhatsz ezekkel, ha korán kilátogatsz a Tiszaparra. Gondolom Te sem azért muzdultad ki otthonról, hogy ilyeneket láss.

Kérdés: Tudod, hogy jelenleg Szolnok hulladékát a 40km-re lévő Kétpón létesített hulladéklerakóba szállítják? Tudod, hogy tervezésekor 50 évre becsülték telítődését, de ha szelektíven válogatnánk a hulladékot, hány évvel lehetne kitolni?

1. 20-50
2. 2-5
3. Nem lehet csökkenteni, a szelektíven gyűjtött hulladék is ide kerül

A vízirendőrség lejárójánál lemegyünk a partra.

6. állomás: A Tisza védelme

Ami megmaradt a Tisza természetes környezetéből, azt védenünk kellene. A Szolnok feletti és alatti szakasza a Tiszának a Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzet része. Ez hivatott a védelmet biztosítani. De ehhez az emberek környezethez való megfelelő hozzáállására is szükség van. Már az is elég, ha csak teszünk egy sétát a Tiszaparton és figyelünk rá. Fontos lenne, hogy minél kevesebb szemetet termeljünk. Csak azt vegyük meg, amire valóban szükségünk van, és ami szemét képződik, azt szelektíven gyűjtjük! Előnyben kellene részesítenünk a visszaváltható, újratölthető csomagolású termékeket. Kerüljük az eldobandó ételdobozok használatát! Műanyag pohár helyett kérjük saját poharunkba az innivalót a vendéglátóhelyeken, ha ezt nem tudják teljesíteni, hangoztassuk, hogy nagy szükség lenne rá!

Kérdés: A hulladéktermelés minimálisra csökkentése és szelektív gyűjtése nem egyszerű napi feladat. Ha már a szándék bennünk is él, sokszor gondot okoz, hogy milyen hulladékot hova kell helyezni. A Humusz Szövetség weboldalát követve számos hasznos segítséget és tippet kaphatunk. Tudod esetleg, 2020-ban hány éve végzik a környezettudatosabb életért a munkájukat?

1. 25
2. 15

3. 5

*Továbbhaladunk az hullámtéren a gyaloghíd irányába.***7. állomás: Az üres folyó**

Sokat segítené környezetünk védelmében, ha többen járnák ösvényeit, többet időzve benne. A lehetőségek továbbra is adóttak. Helyi egyesületek túrákkal, rendezvényekkel, szabadtéri sporteseményekkel próbálják visszakanyarítani az arra nyitottakat a természetbe, folyóink partjaira, erdeinkbe. Tudtad, hogy húsz éve minden hétvégén teljesen kiürült a kenutartó a telephelyen? Most jó, ha egy-kettő hiányzik az állványról. Mi változott, már nem vonzó a Tisza? Nincs látnivaló? Többek között a Gördögök SE. számos túraajánlatot, kimozdulási lehetőséget kínál a honlapján a látogatóknak.

Kérdés: Tudod, hogy egy 10 km-es szolnoki szakaszt kivéve, a Tisza töltésén kialakított kerékpárúton akár a Tisza-tóig is eltekerhetsz? Mit gondolsz, mennyi kilométert kell ehhez tekerni?

1. 66
2. 86
3. 126

*Sétáljunk tovább a hullámtéren!***8. állomás: Jövő**

Az sem véletlen, hogy annyi híres festő jött annak idején Szolnokra és ábrázolta a festői tiszai tájat. Szerencsére azért vannak most is, akik megfigyelik a természetet, és ecseteikkel ábrázolni tudják akár a beton lépcsőkre is a letűnt harmóniát, és vidámságot csennek a hűsítő nyárfák árnyékában sétálóknak. Tudunk mi is tenni a változásért! Mi is rá tudunk szólni a szemelődőkre, de példát is mutathatuk: ha találunk eldobott hulladékot, a helyére tesszük. Ha ezen az úton haladunk, jó irányba tartunk!

Kérdés: Rajtunk is múlik, mit visz tovább a Tisza, mivel terheljük meg. Tudjuk hová tart?

1. Közvetlenül a Fekete-tengerbe ömlik.
2. Előbb a Dunába, majd a Fekete-tengerbe ömlik.
3. Előbb a Dunába, majd a Földközi-tengerbe ömlik.

Bár utunk itt végetért, de reméljük együtt sétálunk tovább a cél felé. Köszönjük, hogy velünk tartottál! Dr. Béres József gondolatával búcsúzunk: „Nagyon szerettem a Tiszát. Aki nem élt a Tisza mentén, nem is tudhatja, milyen gyönyörű az a füzeseivel naplementekor.”

[Az alkalmazás letölthető a Play áruházból:](#)

Vágd zsebre a telefonod, és fedezd fel a környezeted történelmét, értékeit, nevezetességeit!

www.gordogok.hu